

Plenarhandling

B9-0274/2020

14.9.2020

FÖRSLAG TILL RESOLUTION

till följd av ett uttalande av vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik

i enlighet med artikel 132.2 i arbetsordningen

om situationen i Belarus
(2020/2779(RSP))

Kati Piri, Tonino Picula, Norbert Neuser, Robert Biedroń
för S&D-gruppen

**Europaparlamentets resolution om situationen i Belarus
(2020/2779(RSP))**

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av sina tidigare resolutioner om Belarus, särskilt resolutionerna av den 4 oktober 2018 om försämringen av mediefriheten¹, av den 19 april 2018 om Vitryssland efter lokalvalen den 18 februari 2018², av den 24 november 2016 om situationen i Vitryssland efter parlamentsvalet den 11 september 2016³ och av den 8 oktober 2015 om dödsstraffet i Vitryssland⁴,
- med beaktande av de slutsatser som Europeiska rådets ordförande lade fram efter videokonferensen med Europeiska rådets medlemmar den 19 augusti 2020,
- med beaktande av uttalandena från den höga representanten på Europeiska unionens vägnar av den 11 augusti 2020 om presidentvalet och av den 11 september 2020 om upptrappningen av våldet och hoten mot medlemmar av samordningsrådet,
- med beaktande av uttalandena från den höga representanten/vice ordföranden, särskilt de av den 7 augusti 2020 inför presidentvalet och av den 14 juli 2020 om vägran att registrera presidentkandidater, av det gemensamma uttalandet av den 26 augusti 2020 från den höga representanten/vice ordföranden och Kanadas utrikesminister samt av det gemensamma uttalandet av den 10 augusti 2020 från den höga representanten/vice ordföranden och kommissionsledamoten med ansvar för grannskapspolitik och utvidgning om presidentvalet,
- med beaktande av uttalandena från Europeiska utrikestjänstens talesperson, särskilt de av den 19 juni 2020 om den senaste utvecklingen inför presidentvalet och av den 18 november 2019 om parlamentsvalet i Belarus,
- med beaktande av rådets beslut av den 17 februari 2020 om att förlänga 2004 års EU-vapenembargo mot vapen och utrustning som kan användas för internt förtryck i Belarus⁵,
- med beaktande av ODIHR:s uttalande av den 15 juli 2020 om att inte sända ut ett valobservatörsuppdrag till Belarus på grund av avsaknaden av en inbjudan,
- med beaktande av artikel 132.2 i arbetsordningen, och av följande skäl:
 - A. Belarus höll presidentval den 9 augusti 2020, och perioden före valet präglades av landsomfattande repressalier mot fredliga demonstranter, aktivister från det civila

¹ EUT C 11, 13.1.2020, s. 18.

² EUT C 390, 18.11.2019, s. 100.

³ EUT C 224, 27.6.2018, s. 135.

⁴ EUT L 349, 17.10.2017, s. 41.

⁵ EUT L 45, 18.2.2020, s. 3.

samhället, bloggare och journalister samt allvarliga hot mot politiska aktivister, ihållande hinder för registrering av kandidater och inrättandet av valkommissioner, vägran att registrera samt gripanden av kandidater, inbegripet deras kampanjpersonal och anhängare.

- B. ODIHR:s valobservatörsuppdrag kunde inte övervaka valprocessen på grund av att de belarusiska myndigheterna medvetet underlåtit att utfärda en inbjudan i tid, vilket åtföljdes av ett stort antal rapporter om grova kränkningar av valprocessen som vittnar om riggade valresultat.
- C. Valkampanjen och presidentvalet ägde rum under covid-19-pandemin, vars effekter konsekvent förnekades av Belarus politiska ledning och myndigheter, vilket ledde till att journalister, sjukvårdspersonal och vanliga människor fick ta kommandot och utbyta viktig information om pandemin och nödvändiga försiktighetsåtgärder. Detta visar människors samhällsengagemang och livskraften hos det belarusiska civila samhället.
- D. Vissa av presidentkandidaterna samt deras kampanjpersonal och anhängare greps på falska grunder, medan andra presidentkandidater fick ett stort antal stödunderskrifter för sina kandidaturer underkända av den centrala valkommissionen.
- E. Valdagen blev en fredlig tillställning, men följdes omedelbart av fredliga och ordnade protester av aldrig tidigare skådad omfattning och storlek i huvudstaden Minsk och många andra städer i hela landet mot oegentligheter under valprocessen och trovärdiga rapporter om massiv förfalskning av valresultatet.
- F. Fredliga demonstranter krävde nya, fria, och rättvisa val som skulle hållas inom ramen för internationell valövervakning, och hävdade sin rätt till demokratisk representation och politiskt deltagande.
- G. Enligt de officiella valresultat som rapporterades av Belarus centrala valkommission den 10 augusti fick Aljaksandr Lukasjenka 80,10 % av rösterna och Svjatlana Tsichanouskaja fick 10,12 %, med ett valdeltagande på 84,17 %. Trovärdiga nationella rapporter och initiativ på sociala medier på gräsrotsnivå visar på omfattande valfusk till förmån för Aljaksandr Lukasjenka. I rådets slutsatser av den 19 augusti 2020 förkastade EU de officiella valresultaten.
- H. De belarusiska myndigheterna reagerade på de legitima och fredliga protesterna med oproportionerligt våld, oacceptabelt förtryck och omänsklig behandling, inbegripet tortyr och sexuellt våld mot människor som frihetsberövades under protesterna. Hundratals fredliga demonstranter misshandlades, tusentals greps och minst tre har dödats. De belarusiska myndigheterna försökte ytterligare kväva protesterna genom att frihetsberöva allt fler protestledare.
- I. Arbetstagare i belarusiska företag, bland annat i stora statsägda företag inom olika ekonomiska sektorer, inledde kollektiva åtgärder och inrättade strejkkommittéer till stöd för folkets protester mot valfusk, våldet och förtrycket från de statliga myndigheternas sida. Många ledare för strejkkommittéerna har sedan dess trakasserats, förhört eller gripits och flera av dem är fortfarande frihetsberövade.
- J. Ett samordningsråd inrättades för att tillhandahålla en tillfällig institutionell partner för

en nationell dialogprocess i syfte att anordna nyval som skulle hållas i enlighet med internationella standarder och inom ramen för ODIHR:s valövervakning.

- K. Flera tusen människor har sedan dess ansökt om medlemskap i samordningsrådet eller uttryckt sitt stöd för dess krav på nyval, och alla ledande medlemmar av samordningsrådet har trakasserats, förhörts eller gripits. De pågående trakasserierna och hoten har lett till att de ledande oppositionsmedlemmarna Svjatlana Tsichanouskaja och Veranika Tsapkala tvingats söka skydd i Europeiska unionen. En annan ledare, Maryja Kalesnikava, bortfördes den 8 september av maskerade män i en omärkt skåpbil. Nobelpristagaren Svjatlana Aleksijevitj är den enda medlemmen av samordningsrådets presidium som är kvar i Belarus. Det finns fortfarande allvarliga farhågor gällande hennes säkerhet.
- L. Den 27 augusti uttryckte Ryska federationens president sitt stöd för de belarusiska myndigheterna i deras förtryck av legitimt medborgarmissnöje genom att erbjuda hjälp från specialpolisstyrkor. Lukasjenka meddelade den 21 augusti att ryska mediespecialister skulle ersätta de strejkande och avgående journalister som arbetar för statliga medier. Ryssland, Kina och Turkiet var bland de första som gratulerade Lukasjenka till hans bedrägliga valseger.
- M. De belarusiska myndigheterna fortsätter sina våldsamma tillslag mot oberoende belarusiska reportrar och medborgarjournalister och ägnar sig medvetet åt att försöka hindra objektiv rapportering i syfte att skingra oro och fördömanden både inom landet och internationellt, bland annat genom att dra tillbaka pressackrediteringen för mer än ett dussin internationella reportrar, vilket inträffade den 29 augusti.
- N. Fredliga protester fortsätter att äga rum i stor skala i huvudstaden och i hela landet, trots de många gripandena av framträdande medlemmar av den politiska oppositionen och medborgarproteströrelsen samt vanliga medborgare, vilket visar att det belarusiska samhället är mer missnöjt och mobiliserat än någonsin tidigare. Man kräver demokratiska rättigheter och respekt för grundläggande friheter och mänskliga rättigheter, vilket Svjatlana Tsichanouskaja och andra medlemmar i samordningsrådet har uttryckt.
1. Europaparlamentet fördömer i starkast möjliga ordalag de belarusiska myndigheterna för deras brutala förtryck av fredliga protester för rättvisa, frihet och demokrati efter det riggade presidentvalet den 9 augusti. Parlamentet uppmanar de belarusiska myndigheterna att omedelbart upphöra med all användning av makt, våld och förtryck mot sina landsmän och att avstå från alla handlingar som avviker från den oundvikliga vägen mot en nödvändig dialog mellan folket och deras legitima företrädare, inbegripet samordningsrådet, det civila samhället, myndigheterna och myndigheternas politiska företrädare.
 2. Europaparlamentet kräver ett omedelbart och villkorslöst frigivande av alla politiska fångar och alla personer som frihetsberövats för att de deltagit i protester mot valresultatet och mot det våld som myndigheterna använder eller för att de uttryckt sitt stöd för dessa protester.
 3. Europaparlamentet förkastar resultatet av det belarusiska presidentvalet den 9 augusti och upprepar uppmaningen från det belarusiska folket om att nya, fria och rättvisa val

ska hållas i enlighet med internationella standarder och inom ramen för ODIHR:s valövervakning så snart som möjligt.

4. Europaparlamentet uttrycker sitt entydiga stöd för det belarusiska folket i deras legitima krav och strävan efter nya, fria och rättvisa val, grundläggande friheter och mänskliga rättigheter, demokratisk representation, politiskt deltagande, ärlig rapportering av valresultat och ett slut på auktoritärt förtryck. Parlamentet uppmanar kommissionen, vice ordföranden/den höga representanten och rådet att bistå Belarus demokratiska opposition, inbegripet samordningsrådet under ledning av Svjatlana Tsichanouskaja, som legitima företrädare för det belarusiska folkets krav, om så begärs.
5. Europaparlamentet efterlyser en snabb och effektiv utredning av och konsekvent lagföring av alla förövarna av den exceptionella brutaliteten mot demonstranter, deras anhängare och andra närvarande personer, inbegripet allt våld som begåtts av de belarusiska politiska myndigheterna, polisen och specialstyrkorna. Parlamentet uttrycker sin oro över trovärdiga rapporter om styrkor iförda civila kläder, maskerade styrkor i omärkta uniformer och oidentifierade fordon som rör sig på belarusiskt territorium och deltar i internt förtryck och bortföranden. Parlamentet uppmanar belarusiska och andra berörda myndigheter att klargöra sin identitet, roll och närvaro på belarusiskt territorium. Parlamentet fördömer det pågående förtrycket av oberoende belarusiska och internationella journalister. Parlamentet uppmanar de belarusiska myndigheterna att omedelbart frige alla olagligt fängslade journalister och medborgarreportrar och att återinföra fullständig pressackreditering för dem som fråntagits denna. Parlamentet understryker det belarusiska folkets rätt att objektivt rapportera om händelser som äger rum inom deras lands gränser. Parlamentet fördömer utplaceringen av ryska mediespecialister i belarusiska statliga medier.
6. Europaparlamentet uppmanar med kraft de belarusiska myndigheterna att respektera landets internationella åtaganden, särskilt dess åtaganden i egenskap av medlem i OSSE att hålla verkligt demokratiska val och upprätthålla yttrandefriheten och friheten att delta i fredliga sammankomster både i lagstiftning och i praxis.
7. Europaparlamentet understryker sin fasta avsikt att stödja det belarusiska folket i deras kamp för frihet, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna.
8. Europaparlamentet uttrycker sin uppskattning för det viktiga bidraget från de modiga kvinnorna i Belarus, under ledning av Svjatlana Tsichanouskaja, Veranika Tsapkala och Maryja Kalesnikava, och deras anhängare, när det gäller att vara en röst för och företräda det belarusiska folkets legitima krav, och konstaterar att många belarusiska medborgare ser Svjatlana Tsichanouskaja som vinnaren av presidentvalet. Parlamentet understryker den avgörande roll som kvinnor, studenter och ungdomar spelar i de pågående politiska protesterna på gräsrotsnivå.
9. Europaparlamentet noterar med oro att alla medlemmar av samordningsrådets presidium, med undantag för Svjatlana Aleksijevitj, olagligen har gripits eller tvingats i exil. Parlamentet kräver ett omedelbart frigivande av Maxim Znak, Maryja Kaliesnikava, Siarhej Tsichanouski och Lilija Ulasava. Parlamentet insisterar på att all nationell dialog måste äga rum med fullt och obehindrat deltagande av samordningsrådet. Parlamentet välkomnar det skydd som företrädare för

EU:s medlemsstater har gett Svjatlana Aleksijevitj.

10. Europaparlamentet erkänner att den nuvarande proteströrelsen i Belarus inte drivs av en person eller en särskild grupp av personer som tillhör den politiska oppositionen, utan bygger på ett allmänt motstånd mot den nuvarande regimen och på ett legitimt krav på att det belarusiska folket ska åtnjuta samma grundläggande rättigheter när det gäller demokrati och frihet som alla andra medborgare på den europeiska kontinenten.
11. Europaparlamentet uttrycker sitt fulla stöd åt det belarusiska folket, som gick ut på gatorna omedelbart efter presidentvalet, som inte har gett upp sina protester trots avskryvda våldshandlingar, förtryck och omänsklig behandling från de belarusiska myndigheterna, och som har fortsatt att marschera på gatorna i Minsk och många andra städer i hela landet ända sedan valet.
12. Europaparlamentet noterar de betydande bidragen från ett stort antal arbetstagare i statligt ägda företag inom olika ekonomiska sektorer som inledde kollektiva aktioner och inrättade strejkkommittéer, och därmed riskerade att gripas, sägas upp och inte få sina korttidskontrakt förlängda. Parlamentet uppmanar till respekt för belarusiska arbetstgares grundläggande rätt att strejka utan risk för uppsägning, gripanden eller andra repressalier, i enlighet med ILO:s konventioner nr 87 och nr 98. Parlamentet ansluter sig till Europeiska fackliga samorganisationens uttryck för solidaritet och stöder Internationella fackliga samorganisationens uppmaning till Internationella arbetsorganisationen om ett brådskande ingripande mot gripanden av och domar mot ledare för strejkkommittéer och oberoende fackföreningsaktivister för att skydda deras mötes- och föreningsfrihet. Parlamentet uttrycker sitt stöd för den samordnande roll som den belarusiska kongressen för demokratiska fackföreningar har.
13. Europaparlamentet uppmanar rådet och den höga representanten att inta en stark och principfast hållning gentemot de belarusiska myndigheterna, på grundval av EU:s åtagande att försvara principerna om demokrati och rättsstatsprincipen, respekten för internationell rätt, universella mänskliga rättigheter och grundläggande friheter såsom yttrande-, mötes- och föreningsfrihet, och på grundval av kraftfulla åtgärder mot dem som bär ansvaret för kränkningar av dessa principer, värden och rättigheter.
14. Europaparlamentet uppmanar rådet och den höga representanten att fortsätta att noga övervaka situationen i Belarus med avseende på grundläggande friheter och mänskliga rättigheter. Parlamentet uppmanar dem att ta varje tillfälle i akt att med kraft uppmana de belarusiska myndigheterna att omedelbart upphöra med våld, förtryck och omänsklig behandling, att frige alla politiska fångar och alla personer som godtyckligt frihetsberövats under de senaste månaderna och veckorna, att utreda och lagföra de personer som är ansvariga för valfusk, våld, förtryck och tortyr samt att hålla nyval i enlighet med internationella standarder och inom ramen för ODIHR:s valövervakning så snart som möjligt. Parlamentet uppmanar OSSE att samarbeta med internationella icke-statliga människorättsorganisationer och Belarus oberoende civila samhälle för att dokumentera varje enskilt fall av kränkningar av de mänskliga rättigheterna i syfte att underlätta en fullständig framtida lagföring av alla förövare.
15. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna och deras konsulat i Belarus att stödja offren för våld och förtryck och deras familjer genom att bevilja visum av humanitära

skäl och utbildningsskäl. Parlamentet uppmanar i detta avseende kommissionen att snabbt och effektivt genomföra EU:s ekonomiska bistånd till stöd för offer för förtryck och det civila samhället och att mobilisera större resurser för deras fysiska, psykiska och materiella stöd.

16. Europaparlamentet uppmanar rådet att utan dröjsmål och i nära samarbete med internationella partner genomföra breda och effektiva sanktioner mot alla de belarusier som ägnat sig åt valfusk, våld och förtryck, där antalet minst ska motsvara det antal personer som avfördes från sanktionsförteckningen den 25 februari 2016. Parlamentet kräver att även Alaksandr Lukasjenka blir föremål för sanktioner. Parlamentet uppmanar rådet att följa exemplet från flera medlemsstater som gränsar till Belarus, som har tagit med Lukasjenka i sin sanktionsförteckning, genom att utvidga den ursprungligen föreslagna gruppen av personer som är föremål för sanktioner till att omfatta ett betydande antal tjänstemän på både hög nivå och mellannivå samt entreprenörer som är kända för att stödja regimen eller säga upp sina anställda för deltagande i strejker. Parlamentet uppmanar rådet att införa sanktioner mot alla personer eller enheter som är ansvariga för extern inblandning i Belarus. Parlamentet uppmanar med kraft alla rådsmedlemmar att prioritera det belarusiska folkets demokratiska rättigheter framför säkerhetsproblem av separat slag i sitt beslut om införande av sanktioner. Parlamentet uppmanar kommissionen och vice ordföranden/den höga representanten att snabbt genomföra EU:s system för sanktioner avseende de mänskliga rättigheterna.
17. Europaparlamentet välkomnar EU:s beredvillighet, som uttryckts av vice ordföranden/den höga representanten, att vid behov vidta ytterligare restriktiva åtgärder. Parlamentet uppmanar rådet att, om riktade sanktioner mot förövare av bedrägerier, våld och förtryck inte leder till tillfredsställande resultat, överväga att införa mer omfattande ekonomiska sanktioner mot Belarus, särskilt när det gäller de statsägda företag som är närmast knutna till myndigheternas affärsintressen. Parlamentet upprepar sin ståndpunkt att sådana sanktioner under inga omständigheter får ha en negativ inverkan på det belarusiska folket och utvecklingen av landets demokratiska civila samhälle.
18. Europaparlamentet uppmanar kommissionen, utrikestjänsten och den höga representanten att se över förbindelserna mellan EU och Belarus och övergå från kritisk dialog till kritisk omprövning, bland annat genom en omprövning av Belarus roll i det östliga partnerskapet, och därvid beakta följande aspekter: samordning med internationella partner, dialog om nödvändiga reformer, socioekonomiskt stöd till befolkningen, kapacitetsuppbyggnad för det civila samhället och fortsatta direkta personkontakter. Parlamentet bekräftar sitt engagemang för det fullständiga politiska, tekniska och finansiella stöd som krävs för att underlätta Belarus demokratiska politiska övergång om så begärs, bland annat genom förbättrade handelsförbindelser, internationellt samordnat stöd till ekonomiska reformer och fullt stöd för vidareutvecklingen av Belarus oberoende civila samhälle.
19. Europaparlamentet insisterar på att ekonomiskt stöd från EU endast ska gynna det belarusiska folket – inte den nuvarande regimen – och att det ska bidra till att lindra de socioekonomiska konsekvenserna av covid-19-pandemin för befolkningen, tillhandahålla akut humanitärt stöd till offer för våld och förtryck och deras

familjemedlemmar, stärka det civila samhället och främja direkta personkontakter. Parlamentet uppmanar kommissionen att omedelbart upphöra med all direkt utbetalning av ekonomiskt stöd till de belarusiska myndigheterna och omdirigera allt ekonomiskt stöd till det belarusiska folket samt oberoende journalister, icke-statliga organisationer och internationella organisationer.

20. Europaparlamentet understryker de belarusiska medborgarnas och det internationella samfundets krav på en inkluderande nationell dialogprocess som leder till nyval och verklig demokratisk representation. Parlamentet uppmanar Ryska federationen att utnyttja sina nära politiska band med det belarusiska ledarskapet och uppmanar det att inleda en fri, rättvis och inkluderande dialog, med full respekt för det belarusiska folkets demokratiska rättigheter enligt internationell rätt, i syfte att anordna nyval i enlighet med internationella standarder och inom ramen för ODIHR:s valobservatörsuppdrag så snart som möjligt. Parlamentet välkomnar varmt förslaget från OSSE:s tjänstgörande ordförande och hans efterträdare om att hjälpa Belarus att organisera en dialog, och välkomnar även ODIHR:s beredvillighet att hjälpa de belarusiska myndigheterna att genomföra de brådskande reformer som krävs för att anpassa Belarus lagstiftning och praxis till internationella demokratiska normer och skyldigheter i fråga om mänskliga rättigheter. Parlamentet insisterar på att de belarusiska myndigheterna accepterar det erbjudande som de fått från den nuvarande och den tillträdande tjänstgörande ordföranden för OSSE. Parlamentet uppmanar därför kommissionen och utrikestjänsten att tillsammans med OSSE fastställa den konkreta form av bistånd som EU skulle kunna erbjuda en OSSE-ledd medlingsroll, och uttrycker sin egen beredvillighet att bidra till ett framtida ODIHR-lett valobservatörsuppdrag med en delegation från Europaparlamentet.
21. Europaparlamentet motsätter sig kraftfullt de pågående ingripandena och den externa inblandningen från ryska statliga och statligt knutna aktörer, särskilt i belarusiska statliga medier och säkerhetsstyrkor. Parlamentet uttrycker sitt orubbliga stöd för Belarus och det belarusiska folkets självständighet, suveränitet och territoriella integritet. Parlamentet påminner om att de belarusiska protesterna är prodemokratiska snarare än geopolitiska. Parlamentet uppmanar med kraft Ryska federationen att respektera internationell rätt samt Belarus suveränitet och egen uppmaning att avstå från inblandning i landet. Parlamentet uppmanar i stället Ryska federationen att stödja OSSE-insatserna för att hjälpa Belarus att uppfylla sina nationella och internationella skyldigheter i fråga om demokrati, grundläggande friheter och mänskliga rättigheter.
22. Europaparlamentet uppmanar rådet att skyndsamt inrätta en omfattande och effektiv EU-omfattande sanktionsordning som skulle göra det möjligt att rikta sanktioner mot alla personer samt statliga och icke-statliga aktörer och andra som bär ansvaret för eller är inblandade i grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna.
23. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, rådet, kommissionen, medlemsstaternas regeringar och parlament, Europarådet, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter och de belarusiska myndigheterna.